

SINTEZA OBSERVAȚIILOR **la**

Proiectul de decizie pentru modificarea și completarea Deciziei președintelui Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații nr.353/2015 privind procedura de acordare a drepturilor de utilizare a frecvențelor radio

Perioada de consultare pentru Proiectul de decizie pentru modificarea și completarea Deciziei președintelui Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații nr. 353/2015 privind procedura de acordare a drepturilor de utilizare a frecvențelor radio, publicat pe pagina de internet a Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (*ANCOM sau Autoritatea*) în data de 09 mai 2023, s-a împlinit în data de 12 iunie 2023.

Consultarea publică a urmărit informarea oricărei persoane interesate, în condiții de transparență, asupra completărilor și modificărilor propuse de Autoritate în privința actului normativ indicat anterior, normă ce stă la baza procedurii generale de acordare a drepturilor de utilizare a frecvențelor radio. Norma indicată anterior a fost revizuită atât prin prisma evoluției tehnologiilor de comunicații electronice și a experienței dobândite în aplicarea acesteia, cât și în lumina principiilor generale statuate în actele normative cu caracter primar, care reglementează activitatea de emiteră a actelor administrative de către instituțiile ce compun administrația publică.

Totodată, prezentul demers de revizuire a Deciziei ANCOM nr. 353/2015 a avut în vedere implementarea unor elemente de noutate apărute în legislația primară – Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011 privind comunicațiile electronice, aprobată, cu modificări și completări, prin Legea nr. 140/2012, cu modificările și completările ulterioare (*Ordonanța-cadru*) – cu ocazia transpunerii cadrului unional¹ de reglementare în domeniul comunicațiilor electronice (transpunere realizată prin intermediul Legii nr. 198/2022 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul comunicațiilor electronice și pentru stabilirea unor măsuri de facilitare a dezvoltării rețelelor de comunicații electronice).

În vederea asigurării transparenței deciziilor sale, în conformitate cu prevederile art. 135 alin. (4) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011, ANCOM are obligația de a publica, pe pagina sa de internet, și un material de sinteză a observațiilor primite în cazul măsurilor adoptate, cu respectarea principiului confidențialității, care va preciza și poziția sa față de aceste observații.

În perioada de consultare publică a proiectului de act normativ s-au primit răspunsuri din partea a trei respondenți, furnizori de rețele publice și de servicii de comunicații electronice. Observațiile și propunerile primite de către ANCOM în cursul perioadei de consultare publică sunt detaliate în continuare, împreună cu poziția Autorității față de acestea.

A. Observații privind cesionarea drepturilor de utilizare a spectrului radio

1. **Un respondent** solicită eliminarea art. 23¹ alin. (4) lit. e) – prevedere inclusă în art. I pct. 30 din proiectul de decizie supus consultării publice, referitoare la criteriul privind efectele pozitive asupra serviciilor furnizate utilizatorilor, analizat în vederea fundamentării acordului prealabil al

¹ Directiva (UE) 2018/1972 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 de instituire a Codului european al comunicațiilor electronice.

Autorității privind cesiunea drepturilor de utilizare a frecvențelor radio – justificând că această prevedere excedează cadrului de reglementare național (în speță, art. 35 alin. (7) din Ordonanța-cadru) și ar institui bariere administrative în implementarea acordurilor de cedare a drepturilor de utilizare a spectrului radio.

Răspunsul ANCOM:

Atribuțiile Autorității cuprind o arie destul de largă și se referă atât la administrarea resurselor limitate din domeniul comunicațiilor electronice, cât și la preocupările ce se referă la adoptarea sau promovarea de măsuri în interesul utilizatorilor finali. Setul de măsuri ce sunt avute în vedere de ANCOM privesc atât furnizorii de rețele și servicii de comunicații electronice și crearea unui mediu adecvat pentru investiții, cât și utilizatorii finali și calitatea serviciilor ce sunt furnizate acestora. Se vede așadar o paletă largă de sarcini în competența ANCOM, sarcini ce izvorăsc din lege, iar prin măsurile propuse Autoritatea are în vedere culegerea de date și informații relevante inclusiv în ceea ce privește efectele pozitive asupra serviciilor furnizate utilizatorilor finali în cazul unei potențiale cesiuni a drepturilor de utilizare a frecvențelor radio.

În măsura în care utilizarea spectrului radio implică furnizarea de servicii utilizatorilor, manifestarea concurenței implică în mod obiectiv beneficii la utilizatori. *Per a contrario*, o eventuală afectare a concurenței se poate manifesta îndeosebi prin efecte negative asupra utilizatorilor.

Se înțelege de la sine însă că, în astfel de analize de concurență, ANCOM are în vedere impactul posibil pe termen scurt, mediu și lung pentru părțile implicate (cedent, cesionar) dar și pentru concurenții acestora, cu privire la fiecare din elementele menționate.

Prin urmare, apreciem că, departe de a fi o barieră administrativă, analizarea efectelor pozitive asupra serviciilor furnizate utilizatorilor într-un eventual contract de cesiune a drepturilor de utilizare a frecvențelor radio, este o necesitate obiectivă izvorâtă din aplicarea dispozițiilor art. 35 alin. (7) din Ordonanța-cadru.

B. Observații privind utilizarea în comun a spectrului radio

2. **Același respondent** solicită eliminarea unor prevederi incluse în art. I pct. 31 din proiectul de decizie supus consultării publice, astfel: alin. (4) al art. 24² (prin care se prevede că solicitarea de utilizare în comun a spectrului radio va detalia beneficiile asupra acoperirii cu servicii de comunicații electronice destinate publicului și asupra calității serviciilor furnizate, în cazul ambilor titulari de licențe), lit. e) a alin. (9) al aceluiași articol (referitoare la criteriul privind efectele pozitive asupra serviciilor furnizate utilizatorilor, analizat în vederea fundamentării aprobării Autorității pentru o utilizare în comun a spectrului radio), precum și termenul de 5 ani al valabilității aprobării ANCOM pentru o utilizare în comun a spectrului radio (inclus în alin. (8) al art. 24²), justificând că toate aceste prevederi excedează cadrului de reglementare național și european și că măsurile propuse ar institui bariere administrative în implementarea acordurilor de utilizare în comun a spectrului radio.

Răspunsul ANCOM:

Utilizarea în comun a spectrului radio este un concept nou pentru administrarea spectrului radio în România, introdus în legislația din domeniul comunicațiilor electronice odată cu Legea nr. 198/2022.

Din acest motiv, Autoritatea nu a introdus utilizarea în comun a spectrului radio ca obligație (cum se întâmplă, de exemplu, în unele țări europene în zone în care un operator nu utilizează în totalitate spectrul ce-i este alocat prin licență, ca acesta să fie obligat să partajeze acest spectru cu alți operatori, în anumite condiții tehnice și administrative stabilite de autoritatea de reglementare). Dimpotrivă, în această etapă inițială de abordare a reglementării acestui nou concept, ANCOM a lăsat chestiunea utilizării în comun a spectrului radio la nivelul discuțiilor între operatori – așa cum se întâmplă și în cazul partajării infrastructurii, pentru reducerea costurilor și în funcție de planul de afaceri al acestora – dar cu respectarea obligațiilor din licențe și a anumitor condiții precizate în proiectul de decizie supus consultării publice.

Este evident că aceste facilități trebuie să se oglindească în cele din urmă, în cazul tuturor operatorii interesați de utilizarea în comun a spectrului radio, și în servicii de mai bună calitate și cu

costuri mai mici pentru utilizatorul final (nu numai în reducerea costurilor asociate extinderii rețelelor, așa cum pare să rezulte din viziunea subiectivă a respondentului).

De asemenea, Autoritatea are o opinie diferită cu privire la observația respondentului că atât Directiva (UE) 2018/1972 de instituire a Codului european al comunicațiilor electronice cât și Ordonanța-cadru prevăd că utilizarea în comun a spectrului trebuie să fie permisă în condițiile facilitării utilizării eficiente a spectrului de frecvențe radio, concurenței și inovării, precum și la interpretarea acestuia că utilizarea în comun a spectrului oferă prin ea însăși garanția utilizării eficiente a spectrului ca resursă limitată, în beneficiul utilizatorilor, fără a fi necesară demonstrarea unor efecte pozitive asupra serviciilor furnizate acestora, utilizarea în comun fiind privită în principal ca o soluție optimă pentru reducerea costurilor asociate extinderii rețelelor. Într-adevăr, utilizarea în comun a spectrului are drept scop facilitarea utilizării eficiente a spectrului, ceea ce, din punctul de vedere al Autorității, nu înseamnă însă doar investiții eficiente, cu costuri reduse, în dezvoltarea rețelelor, ci ar trebui să se reflecte în primul rând în beneficii la nivelul utilizatorilor, fie sub forma unor servicii îmbunătățite (de exemplu în materie de acoperire și de calitate a serviciilor furnizate), fie sub forma unei stimulări a concurenței pe piața serviciilor sau sub forma unor prețuri mai accesibile pentru serviciile oferite utilizatorilor. Aceste beneficii vor fi cu atât mai credibile cu cât vor fi și cuantificabile și verificabile în timp.

Este adevărat că într-unul dintre documentele indicate de respondent în sprijinul argumentației sale (Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul economic și social și Comitetul regiunilor având tema „Promovarea utilizării în comun a resurselor spectrului de frecvențe radio pe piața internă”²) se menționează (la punctul 3) că, pentru a maximiza beneficiile utilizării eficiente a spectrului radio, este necesar ca această tendință (a utilizării în comun a spectrului radio) să fie susținută de autoritățile de reglementare, garantându-se însă, în același timp, că nu survine o deteriorare a calității serviciilor furnizate. Având în vedere nivelul programatic al documentului în discuție – care include o viziune a Comisiei pe subiectul de interes (elaborată, totuși, cu 11 ani în urmă) – ANCOM consideră că acest obiectiv stabilit de CE (necesar a fi materializat printr-o abordare practică la nivel național, trecând din planul declarativ al dezideratelor în cel concret) nu intră în conflict cu abordarea pro-activă a Autorității în beneficiul utilizatorilor finali.

De aceea, în opinia ANCOM, criteriul de la lit. e) a alin. (9) din cadrul art. 24² este o consecință firească a înlesnirilor pe care proiectul de decizie supus consultării publice le aduce în atenția sectorului național de comunicații electronice, iar efectele pozitive asupra serviciilor furnizate utilizatorilor reprezintă un criteriu de analiză, în vederea oportunității acordării de către Autoritate a aprobării pentru utilizarea în comun a spectrului radio, aflat în directă conexiune cu exigențele alin. (4) al art. 24².

În aceste condiții, ANCOM consideră că prevederile criticate de respondent trebuie reținute în cadrul proiectului de decizie.

De asemenea, învedereăm că rămân valabile și în cazul utilizării în comun a spectrului radio considerațiile de la punctul anterior (referitoare la efectele pozitive, asupra serviciilor furnizate utilizatorilor, analizate în vederea fundamentării acordului prealabil al Autorității privind cesiunea drepturilor de utilizare a frecvențelor radio), cu precizarea că în acest caz sunt incidente prevederile art. 22² din Ordonanța-cadru.

În ceea ce privește a treia observație a respondentului, Autoritatea consideră oportun să manifeste o abordare prudentă (dar în același timp unitară și coerentă), limitând la cinci ani aprobarea acordată pentru utilizarea în comun a spectrului radio (la fel ca în cazul duratei maxime pe care poate fi încheiat un contract de închiriere a drepturilor de utilizare a frecvențelor radio, conform elementelor detaliate ulterior în cadrul punctului 4 al documentului) întrucât și în acest caz ANCOM urmărește, în perioada de valabilitate a aprobării amintite mai sus, dacă este restrânsă, împiedicată sau denaturată concurența pe piața națională a rețelelor și serviciilor de comunicații electronice.

² Documentul respectiv are referința *COM(2012)478 final* și este disponibil la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0478>.

Este evident că, în cadrul acordurilor scrise pe care le încheie pentru a facilita utilizarea în comun a spectrului radio, părțile au libertatea să stabilească perioade mai scurte de cinci ani sau, după caz, clauze privind posibilitatea reînnoirii sau prelungirii acordurilor respective după expirarea perioadei pentru care au fost acestea încheiate, sub rezerva unei noi aprobări din partea ANCOM.

De aceea, pentru o deplină clarificare a speței în discuție, ținând cont de aspectele subliniate mai sus, Autoritatea consideră oportun să completeze pct. 31 al art. I din proiectul de decizie în sensul celor detaliate mai jos, după cum urmează:

i) să completeze art. 24², cu două noi alineate, alin. (10) și (11), după cum urmează:

„(10) Denunțarea acordului scris prevăzut la alin. (2) anterior încheierii perioadei înscrise în acesta se aduce la cunoștința ANCOM de către toate părțile semnatare în termen de 10 zile lucrătoare de la producerea evenimentului. În acest caz, ANCOM va proceda la modificarea, din proprie inițiativă, a LUF relevante.

(11) În situația manifestării intenției de prelungire a acordului scris prevăzut la alin. (2), precum și în cazul prevăzut la art. 24⁴ alin. (3) dacă ulterior părțile implicate decid să încheie un nou acord scris, procedura obținerii aprobării privind utilizarea în comun a spectrului se reia conform prezentului articol.”

ii) să completeze art. 24⁴, cu două noi alineate, alin. (2) și (3), urmând ca acest articol, în noua sa formă, să arate astfel:

*„Art. 24⁴. – (1) Restrângerea, împiedicarea sau denaturarea concurenței, ca urmare a utilizării în comun a spectrului radio, poate conduce la retragerea aprobării ANCOM acordată în condițiile art. 24² și modificarea LUF **relevante la inițiativa Autorității.***

(2) Retragerea aprobării menționate la alin. (1) al art. 24² atrage după sine inaplicabilitatea ulterioară a acordului scris prevăzut la art. 24² alin. (2).

(3) Aprobarea menționată la alin. (1) al art. 24² este retrasă de drept dacă acordul scris prevăzut la art. 24² alin. (2) este denunțat, în condițiile art. 24² alin. (10), înainte de încheierea perioadei înscrise în acesta.”

Totodată, pentru a asigura consecvența cu modificările descrise mai sus, Autoritatea consideră necesar să modifice punctul 27 al art. I din proiectul de decizie supus consultării publice, după cum urmează:

„27. La articolul 20, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

*„(1) ANCOM poate modifica LUF și/sau AAF, din oficiu, în cazurile prevăzute la art. 24 alin. (3) din Ordonanța-cadru, în cazul în care s-au modificat datele de identificare ale titularului, precum și în cazurile prevăzute la **art. 24² alin. (10) și la art. 24⁴ alin. (1).**”*

3. **Un respondent** consideră condiția de la art. 24¹ lit. b) – prevedere inclusă în art. I pct. 31 din proiectul de decizie supus consultării publice, conform căreia *„utilizarea în comun a spectrului de frecvențe radio este permisă în benzile în care nu mai există spectru radio disponibil la momentul solicitării”* – ca fiind discreționară și restrictivă, că excedează prevederilor Ordonanței-cadru și că ignoră un obiectiv-cheie avut în vedere de Directiva (UE) 2018/1972 a Parlamentului european și a Consiliului de instituire a Codului european al comunicațiilor electronice, anume facilitarea utilizării eficiente a spectrului de frecvențe radio.

Răspunsul ANCOM:

După cum am arătat deja anterior, utilizarea în comun a spectrului radio este un concept nou introdus în legislația din domeniul comunicațiilor electronice odată cu Legea nr. 198/2022. Utilizarea în comun a resursei limitate de spectru radio se poate avea în vedere, astfel cum dispune considerentul 119 din Directiva (UE) 2018/1972, atât pentru o utilizare în baza unui regim de autorizare generală, cât și pentru o utilizare ce se bazează pe drepturi individuale de utilizare. Situația avută în vedere de ANCOM se referă la a doua ipoteză, cea în care se discută utilizarea în comun a

spectrului radio atunci când această resursă limitată se acordă spre utilizare prin intermediul unor licențe de utilizare a frecvențelor radio. Pe acest palier este extrem de importantă verificarea respectării exigențelor art. 22² alin. (2) din Ordonanța-cadru.

În continuarea acestei preocupări, considerentul 124 din Directiva (UE) 2018/1972 statuează că „(124) Utilizarea în comun a infrastructurii de rețea și, în unele cazuri, utilizarea în comun a spectrului de frecvențe radio pot să permită o utilizare mai eficace și mai eficientă a spectrului de frecvențe radio și să asigure instalarea rapidă a rețelelor, în special în zonele cu o densitate mai mică a populației. Atunci când stabilesc condițiile care trebuie să însoțească drepturile de utilizare a spectrului de frecvențe radio, autoritățile competente ar trebui, de asemenea, să ia în considerare posibilitatea de a autoriza forme de utilizare în comun sau de coordonare între întreprinderi pentru a se asigura utilizarea eficace și eficientă a spectrului de frecvențe radio sau respectarea obligațiilor în materie de acoperire, în conformitate cu principiile dreptului concurenței.”

Reamintim, pentru a pune în contextul potrivit, și prevederile art. 22² din Ordonanța-cadru:

„Art. 22². - (1) În luarea unei decizii în vederea facilitării utilizării în comun a spectrului radio în condițiile art. 22¹, ANCOM se asigură că pentru o astfel de utilizare, în acele benzi de frecvențe unde ea este posibilă, sunt stabilite în mod clar condițiile privind utilizarea în comun a spectrului de frecvențe radio.

(2) Utilizarea în comun a spectrului radio potrivit alin. (1) este permisă în condițiile facilitării utilizării eficiente a spectrului de frecvențe radio, concurenței și inovării (**subl. n.**).

(3) Prevederile art. 22¹ alin. (2) se aplică în mod corespunzător și în situația în care este permisă utilizarea în comun a spectrului de frecvențe radio armonizat în baza unei combinații dintre regimurile de autorizare prevăzute la art. 22¹ alin. (1).”

Preocupările legitime ale Autorității în materia utilizării în comun a spectrului radio sunt reținute în cadrul alin. (2) al art. 22² de mai sus – facilitarea utilizării eficiente a spectrului de frecvențe radio, concurența și inovarea. Ca atare, utilizarea în comun a spectrului nu trebuie să fie un obiectiv în sine dacă modul în care se realizează această utilizare în comun nu respectă cerințele art. 22² alin. (2) din Ordonanța-cadru.

Modelul de „utilizare în comun a spectrului radio” propus de ANCOM în cadrul proiectului de decizie este unul de tip „single-tier spectrum sharing between MNOs in frequency bands with licensed use (sharing agreement between MNOs)”³. Acest tip de utilizare în comun este recomandat, în primul rând, pentru a rezolva problema necesității spectrului suplimentar, în condițiile nevoii de calitate crescută a serviciilor (capacitate crescută a rețelelor de comunicații mobile, particularizând pentru situația de față) și ale asigurării accesului pentru cât mai mulți utilizatori (operatori) la resursa limitată, în acest fel asigurându-se și utilizarea eficace și eficientă a acesteia. În cazul benzilor armonizate la nivel unional, în care este permisă utilizarea în comun, accesul la resursa de spectru este asigurat prin organizarea procedurii de selecție, inclusiv prin stabilirea unor plafoane de spectru, care permit asigurarea unor servicii de calitate ridicată și care împiedică o acumulare mare de spectru de către un operator în detrimentul celorlalți.

ANCOM își menține opinia că, în cazul în care într-o bandă există spectru disponibil, care poate fi pus la dispoziția operatorilor în condițiile legii, opțiunea utilizării în comun a spectrului radio nu este justificată, dar, desigur, acest aspect nu exclude posibilitatea partajării infrastructurii pasive și active (dar fără partajarea spectrului), nici posibilitatea închirierii spectrului radio, opțiuni aflate la dispoziția celor interesați în mod independent de situația benzii în discuție.

Alocarea unor cantități suficiente de spectru radio în benzi de frecvențe adecvate pentru furnizarea de rețele 5G, prin acordarea de drepturi individuale exclusive la nivel național, este esențială pentru a garanta investițiile pe termen lung în dezvoltarea rețelelor 5G și furnizarea de servicii de calitate ridicată. Riscurile legate de investițiile în rețele sunt semnificativ crescute fără garanțiile unui acces fiabil și predictibil pe termen lung la spectrul radio necesar. Serviciile 5G vor avea nevoie de cantități importante de spectru radio licențiat, cu drepturi de utilizare exclusive la

3 A se vedea [Raportul RSPG21-016](#) privind utilizarea în comun a spectrului din 10 februarie 2021, cap. 3.1 Abordări privind utilizarea în comun a spectrului.

nivel național. Licențele de utilizare a frecvențelor radio pentru furnizarea de rețele de comunicații mobile la nivel național vor continua să aibă un rol central în asigurarea accesului la spectrul radio, care să permită atât acoperirea cu servicii de comunicații mobile pe arii extinse cât și garantarea unei calități îmbunătățite a serviciilor, la nivelul permis de noile generații de tehnologii de comunicații mobile. Licențele de utilizare a frecvențelor radio cu caracter exclusiv oferă certitudinea accesului la spectru radio, o componentă critică a rețelelor mobile, pentru a susține investițiile foarte mari în rețele mobile de înaltă calitate, cu acoperire extinsă.

Utilizarea în comun a spectrului reprezintă, așadar, o abordare complementară față de drepturile de utilizare exclusive, care, dacă este bine planificată, poate ajuta la obținerea accesului la mai mult spectru pentru furnizarea serviciilor mobile viitoare. Utilizarea în comun a spectrului pe baza acordurilor voluntare între operatori are rolul de a asigura o utilizare mai eficientă a spectrului, care să susțină furnizarea de servicii cu viteze de date crescute către utilizatori, îmbunătățirea acoperirii și stimularea inovării. Această abordare ajută la maximizarea beneficiilor spectrului deținut prin licență, asigurând totodată utilizarea lui eficientă și disponibilitatea pentru a satisface nevoile altor potențiali utilizatori.

Cu toate acestea, utilizarea în comun a spectrului nu oferă suficiente garanții în ceea ce privește accesul la spectru și flexibilitatea utilizării lui pentru planificarea și susținerea investițiilor în rețele pe termen lung. Utilizarea în comun a spectrului nu este întotdeauna posibilă, din motive ce țin fie de planurile proprii ale operatorilor de utilizare în viitor a spectrului pe care îl dețin, în scopul extinderii și îmbunătățirii acoperirii rețelelor, inclusiv pentru îndeplinirea obligațiilor din licențe, fie de congestia de spectru ce poate surveni în anumite zone unde cererea de trafic este foarte crescută, fie de riscul de apariție a interferențelor prejudiciabile asupra serviciilor mobile în zonele învecinate celei în care spectrul este partajat (utilizat în comun), situații care pot genera incertitudini în planurile de afaceri ale operatorilor și riscul de a periclita investițiile în dezvoltarea rețelelor pe termen lung.

În cele din urmă, ANCOM apreciază că în condițiile existenței spectrului disponibil, o eventuală reducere a independenței sau autonomiei strategice și comerciale asociată unui acord de utilizare în comun, ar putea prezenta riscuri concurențiale prea mari. În speță, caracteristici tipice (endemice) ale pieței furnizorilor de rețele și servicii de comunicații mobile, precum barierele financiare mari la intrare, numărul redus de jucători, dependența de spectrul radio armonizat (factor esențial de producție), potențează riscurile concurențiale din reducerea autonomiei.

C. Observații privind închirierea drepturilor de utilizare a spectrului radio

4. **Un respondent** solicită clarificarea art. I pct. 30 din proiectul de decizie supus consultării publice (cu referire la art. 24 alin. (5) din noua formă a cap. IV al Deciziei ANCOM nr. 353/2015, așa cum este propusă prin proiectul de decizie), cu privire la valabilitatea acordului prealabil al ANCOM pentru închirierea drepturilor de utilizare a spectrului, deoarece, în opinia respondentului, formularea propusă permite interpretări multiple iar din expunerea de motive nu reiese clar obiectivul acestei prevederi.

Răspunsul ANCOM:

ANCOM consideră corectă observația respondentului și precizează că durata pentru care pot fi închiriate drepturile de utilizare a frecvențelor este de maxim 5 ani, menționează ce va fi înscrisă în cuprinsul acordului prealabil. Desigur, nimic nu împiedică părțile să stabilească durate mai scurte sau, după caz, clauze privind posibilitatea reînnoirii sau prelungirii contractelor de închiriere după împlinirea duratei pentru care au fost acestea încheiate, sub rezerva unui nou acord prealabil din partea ANCOM.

Așa cum se precizează și în expunerea de motive, această limitare a perioadei de închiriere este stabilită de către ANCOM pentru a putea efectua, în timp, activități de verificare a îndeplinirii obligațiilor de acoperire ce revin titularului (locatorului), verificare a condițiilor din piață ulterior inițierii închirierii, verificare a respectării celorlalte obligații ce revin locatorului, inclusiv cele referitoare la raportările și notificările ce trebuie efectuate (în baza prevederilor legale relevante) sau la lipsa interferențelor prejudiciabile generate de utilizarea spectrului radio ca urmare a închirierii, având în vedere că raportul obligațional dintre ANCOM și titular rămâne același și după închirierea

frecvențelor radio. Ca atare, ANCOM urmărește, pentru acest stadiu al pieței de comunicații din România, dat fiind că închirierea frecvențelor radio este un mecanism nou introdus în legislația națională primară, o abordare echilibrată pentru început.

Pentru a înlătura orice nelămurire, Autoritatea reformulează textul aflat în discuție, art. 24 alin.

(5) urmând a fi modificat după cum urmează:

„(5) Acordul prealabil al ANCOM va include termenul în cadrul căruia locatorul trebuie să transmită Autorității contractul de închiriere în formă finală, a cărui durată de valabilitate nu poate depăși cinci ani. Nerespectarea termenului de transmitere atrage invalidarea acordului prealabil și reluarea întregii proceduri.”

Textul de mai sus arată fără echivoc intenția de reglementare a Autorității, anume că un contract de închiriere a drepturilor de utilizare a frecvențelor radio nu poate fi încheiat pentru o durată mai mare de 5 ani, întrucât ANCOM urmărește, în perioada de valabilitate a acordului, respectarea unor cerințe indicate în proiectul de decizie și care se regăsesc, în parte, și în expunerea de motive.

Reamintim totodată că închirierea drepturilor de utilizare a frecvențelor radio, cât și utilizarea în comun a spectrului radio sunt noi instrumente de abordare în domeniul utilizării frecvențelor radio, atât pentru Autoritate cât și pentru titularii de drepturi, iar o abordare prudentială este mai mult decât recomandată.

Totodată, Autoritatea consideră oportun să reformuleze și prevederea inclusă în lit. a) de la art. 24 alin. (8), pentru o totală consonanță cu modificarea propusă mai sus pentru alin. (5), și să adauge o nouă literă, lit. c), urmând ca acest alineat, în noua sa formă, să arate astfel:

„(8) Acordul prealabil al ANCOM poate fi retras în situația în care:

*a) prevederile contractului de închiriere prevăzut la **alin. (5)** nu respectă conținutul avut în vedere cu ocazia depunerii cererii prevăzute la alin. (2), **însoțite de documentația prevăzută la alin. (3)**;*

b) este restrânsă, împiedicată sau denaturată concurența;

*c) **contractul de închiriere prevăzut la alin. (5) este denunțat, în condițiile alin. (9), anterior termenului de valabilitate înscris în acesta.***

De asemenea, pentru o deplină clarificare a acestei spețe și ca o consecință a observațiilor primite, ANCOM propune introducerea a două noi alineate, alineatele (9) și (10), în cadrul art. 24, după cum urmează:

„(9) Denunțarea contractului de închiriere prevăzut la alin. (5) anterior termenului de valabilitate înscris în acesta se aduce la cunoștința ANCOM de către locator în termen de 10 zile lucrătoare de la producerea evenimentului.

(10) În situația manifestării intenției de prelungire a închirierii, precum și în cazul prevăzut la alin. (8) lit. c) dacă ulterior părțile implicate decid să încheie un nou contract de închiriere, procedura obținerii acordului prealabil se reia conform prezentului articol.”

5. **Același respondent** solicită clarificări cu privire la retragerea acordului prealabil al ANCOM pentru închirierea drepturilor de utilizare a frecvențelor din motivele descrise la art. 24 alin. (8) lit. b) (prevedere inclusă în art. I pct. 30 din proiectul de decizie supus consultării publice), care se referă la restrângerea, împiedicarea sau denaturarea concurenței, cu luarea în calcul a consecințelor retragerii acordului prealabil pe perioada desfășurării contractului de închiriere.

Răspunsul ANCOM:

După cum am arătat la punctul anterior, Autoritatea urmărește o abordare prudentială în ceea ce privește acordul prealabil acordat pentru închirierea frecvențelor radio. Drept urmare, în proiectul de decizie supus consultării publice au fost prevăzute o serie de criterii ce sunt avute în vedere de ANCOM în analiza sa.

ANCOM indică de altfel, în cadrul art. 24 alin. (4), o serie de criterii în funcție de care este analizată o propunere de închiriere, acestea fiind în strânsă legătură cu mediul concurențial, între ele fiind recunoscute deja – la lit. g) a alin. (4) – „condițiile de încetare prevăzute în proiectul

contractului de închiriere". Nu în ultimul rând, sunt aplicabile și prevederile art. 24 alin. (2) lit. e), text ce arată că odată cu solicitarea de închiriere se depun și condițiile tehnice, economice și comerciale propuse pentru utilizarea frecvențelor radio în cauză, suficient de detaliate astfel încât să permită evaluarea de către ANCOM a impactului concurențial al închirierii propuse.

Pe de altă parte, art. 35-35² din Ordonanța-cadru stabilesc deja cadrul ce trebuie urmărit atât de Autoritate în analiza sa, cât și de entitățile implicate în procesul de închiriere a drepturilor de utilizare a frecvențelor radio.

Față de solicitarea de clarificare a consecințelor retragerii acordului prealabil emis pentru închirierea frecvențelor radio recomandăm o atenție sporită, întrucât eventualul contract de închiriere este încheiat în baza unui înscris emis de o autoritate publică, iar după retragerea acestui acord devine inaplicabil respectivul act (sau contract) ce a fost încheiat în baza înscrisului retras de Autoritate. Recomandăm așadar ca în contractul de închiriere să fie incluse dispoziții precise cu privire la desființarea contractului de închiriere în cazul retragerii acordului prealabil acordat de ANCOM.

În vederea eliminării oricăror neclarități pe acest subiect, Autoritatea propune introducerea unui alineat suplimentar în cadrul art. 24, alineatul (11), text cu următorul conținut:

„(11) Retragerea acordului prealabil atrage după sine inaplicabilitatea ulterioară a contractului de închiriere.”

D. Alte observații

6. **Un respondent** solicită corelarea prevederilor art. I pct. 25 din proiectul de decizie supus consultării publice (cu referire la modificarea art. 19 alin. (6) din Decizia ANCOM nr. 353/2015) cu prevederile art. 31 alin. (4) din Ordonanța-cadru, în ceea ce privește termenul de evaluare a oportunității și criteriilor generale de prelungire a drepturilor de utilizare, astfel încât rezultatele acestei evaluări să fie aduse la cunoștința titularilor cu cel puțin doi ani înainte de expirarea termenului de valabilitate al licențelor în discuție.

Răspunsul ANCOM:

ANCOM consideră pertinentă observația respondentului și acceptă propunerea de modificare a textului alin. (6) al art. 19 din Decizia ANCOM nr. 353/2015, după cum urmează:

*„(6) În vederea prelungirii valabilității LUF acordate prin procedură de selecție comparativă sau competitivă, titularul va transmite o cerere, în original, cu cel puțin **36 de luni**, dar nu mai devreme de **40 de luni** înaintea expirării termenului cuprins în aceasta. În acest caz, ANCOM va comunica rezultatul analizei sale cu cel puțin **24 de luni** înainte de data ajungerii la termen a LUF.”*

7. **Același respondent** solicită îndreptarea unei omisiuni survenite în proiectul de decizie supus consultării publice, în sensul că prevederea de la lit. d) a alin. (2) din art. 20 trebuie actualizată – din motive de coerență a textului legal (ținând cont de modificările propuse prin intermediul prezentului demers de consultare publică) – în sensul schimbării referinței de trimitere existente în textul indicat (din art. 24, astfel cum apare în textul în vigoare al deciziei ANCOM nr. 353/2015, în art. 23¹).

Răspunsul ANCOM:

Într-adevăr, ca urmare a rescrierii cap. IV din decizia ANCOM nr. 353/2015 și a introducerii unui nou capitol, cap. IV¹, referința de trimitere inclusă la art. 20 alin. (2) lit. d) trebuie modificată în mod corespunzător, însă trimiterea nu trebuie făcută la art. 23¹ (cum propune respondentul), ci la art. 23².

În consecință, ANCOM va modifica punctul 28 al art. I din proiectul de decizie supus consultării publice, astfel:

*„**28.** La articolul 20 alineatul (2), litera d) se modifică și va avea următorul cuprins:*

*„d) se solicită modificarea datelor de identificare ale titularului în condițiile **art. 23**;*

De remarcat însă, doar pentru ședința Consiliului Consultativ, introducerea în cadrul proiectului de decizie a punctului 28¹, text care a preluat modificarea propusă pentru lit. e) a alin. (2) al art. 20, urmând ca după finalizarea ședinței Consiliului Consultativ, înainte de aprobarea finală, să fie efectuată o renumerotare necesară a punctelor art. I din proiectul de decizie. De reținut însă că lit. e) aflată în discuție nu a suferit vreo modificare față de textul propus în cadrul consultării publice (la punctul 28 al art. I din proiectul de decizie).